

Thomas Blondeau

**HET WEST-VLAAMS
VERSIERHANDBOEK**

ROMAN

2013

DE BEZIGE BIJ

AMSTERDAM

*You live a counterfeit life.
Yes yes but for you.*

Anne Carson

1

Omdat ik alleen maar kan denken aan uit het raam springen of haar vermoorden, moet ik terug. Terug naar de plaats waar het nooit in me opgekomen is om mijn of andermans nek te breken – het dorp waar ik ben opgegroeid.

Niet dat ik als kind geen wraakfantasieën had. Door de strips van de Rode Ridder wist ik wat een vergeetput was. Had een leraar me strafwerk gegeven of een pestkop op mijn boterhammen gespuwd, dan veroordeelde ik ze dezelfde avond nog tot eenzame opsluiting. De schuldige voerde ik in gedachten alleen maar appelschillen en kaaskorsten. Schuldbewust en met tranende ogen keken de boosdoeners me aan, op hun smeekbeden reageerde ik met hoongelach. Soms reed ik met een gocart om het gat om te bewijzen hoe gelukkig ik wel niet was. Of ik piste over de rand. In die tijd droomde ik er ook van een eigen eliteleger op te richten, inclusief Batman-maskers, capes en sigaretten.

Maar het bedenklezier over hoe diep een kuil moest zijn, hoe zwaar de kettingen en wie er sigaretten voor me zou kopen, leidde me al snel af van het object van mijn wraak. Mezelf op mijn houten zwaard storten, nee, variaties op dat thema kwamen pas veel later.

Gent, lente, 2005. Een kleine honderd studenten zitten in een collegezaal een examen af te leggen. Een meisje van twintig vraagt of ze naar de wc mag. Maar ze gaat niet naar de toiletten, ze verdwijnt. Een week van tv-signalementen later belt ze op vanuit Marseille waar ze met haar lief naartoe is gevlucht.

Ik woon al een paar jaar in het buitenland als ik een artikel hierover lees in *De Standaard*. De krant vermeldt dat het meisje bekendstaat als ‘een zeer intelligente studente. Maar de laatste tijd had ze moeite om zich te concentreren op haar studie. Voor het eerst in haar academische carrière dreigde een tweede zit.’

De vader van de studente verklaarde tegen de krant dat de vlucht als een totale verrassing kwam. Hij dacht ook dat ze de relatie met haar vriend (‘kelner in de uitgaansbuurt’) al lang verbroken had. Het artikel sluit af met een citaat van de vader: ‘We hebben altijd geprobeerd onze kinderen in openheid en vertrouwen op te voeden.’ Van die pispaterpraat.

Deze jonge vrouw komt niet meer terug in dit boek, maar als ik denk aan waarom ik België verliet, vind ik alle motieven terug in dit artikel, dat ik in mijn archiefdoos met foto’s en brieven bewaar. Ze vluchtte om redenen die wanneer ze gearticuleerd worden als ‘faalangst’, ‘statusvrees’ of ‘schaamte’ nogal lullig overkomen. Maar wanneer ze maar samengebald blijven worden door steeds weer dezelfde verwachtingen en gewoontes, komen ze zo onwrikbaar over dat ontsnappen de enige oplossing lijkt.

Er waren ongetwijfeld meer opties voor mij beschikbaar dan emigratie – het aankweken van daadkracht of onver-

schilligheid, je toeleggen op rancune – maar na mijn studies zag ik de toekomst nogal vaal in. Hier zou ik een weinig bevlogen leraar worden, een te langzaam opklimmende kantoorclerk, een middenkadermens. Mijn oude dag zou voor een groot deel gevuld zijn met het besef dat het allemaal beter had gekund.

Niet dat ik zo naïef of haatdragend was om te denken dat er in een gastland geen benepen of verpletterende waanbeelden zouden bestaan. Maar ze zouden exotisch zijn, niet gekleed gaan op een manier die ik als de mijne beschouw. Als ik over de grens een mediocre bestaan zou opbouwen, zou ik me simpelweg minder bekeken voelen. In het ergste geval zou ik de gringo kunnen spelen, de gekke Belg. ‘Let maar niet op hem, hij is niet van hier.’

Toen pa en zijn vriendin voorspelbaar genoeg naar Zuid-Frankrijk migreerden om daar de opbrengst van zijn verkochte bedrijf en huis om te zetten in een kalkstenen villa met zwembad, zag ik nauwelijks nog reden om terug te keren naar mijn geboorteland. Het contact met hem en mijn naar de Ardennen verhuisde moeder bestond al jaren uit af en toe een verjaardag en telefoongesprekken die steeds meer uit herhalingen werden samengesteld.

Zoals een schuldenaar zijn zeurende zorgen wat kan suspen met de hoop dat een rijke oom ooit een keer doodvalt, zo liet ik jarenlang de gevoelsmatige afstand tot mijn ouders toenemen met het idee dat een kleinkind ons wel weer kerstbomen, feestgeklets en omhelzingen zou brengen. Maar ondertussen waren onze banden steeds meer uit gewoonte en beleefdheid gaan bestaan. Dat vond ik jammer maar het scheelde ook een hoop klef gedoe.

Toen mijn ex verdwenen was en het me niet lukte om daarnaast* een leven te hebben, besloot ik in therapie te gaan. De therapeut droeg me op een geluksdagboek bij te houden. Dat zou ook helpen me weer aan het schrijven te krijgen. Aan het einde van elke dag moest ik vijf dingen noteren waarvoor ik dankbaar was. Vijf glazen wijn telden niet. De eerste keer zag mijn huiswerk er zo uit:

1. Aangenaam weer 2. Perfecte cappuccino – zelf gezet
3. Franse toeriste (blond, sproetjes) voor wie ik een club moest opzoeken op mijn telefoon en die me toen vroeg of ik meeding – ik sloeg af, ze was stoned en te jong 4. Passabel glas Chileense wijn.

Vijf lukte niet, de wijn was al een twijfelgeval. In de metro naar de wekelijkse sessie verzon ik vijfendertig plezier-tjes en genoegens. Genoeg banaliteit (tijdschriften, nieuw restaurant in de buurt, minder sigaretten) afgewisseld met abstracte onderwerpen zoals dankbaarheid voor de welvaart van onze samenleving, het voorrecht politici te mogen kiezen en het vermogen nog nieuwe inzichten op te kunnen doen.

In werkelijkheid las en schreef ik nauwelijks iets, rookte ik steeds meer en ging ik zelden de deur uit. Maar met het boekstaven van mijn erkentelijkheid bleven de pillen en hun bijbehorende verdoezeling komen. Tot ik genoeg kreeg van de man en zijn aanpak. Wie honger heeft, help je niet door uit te leggen hoe het spijsverteringsstelsel werkt.

* Nee, niet daarna, *daarnaast*. Haar vertrek ervaar ik als iets permanents. Hoe kut is dat? Ik bleef dagenlang in bed, wilde niemand meer onder ogen komen.

Ik heb nog voor een maand pillen. Als ik mijn inname met wat beleid afbouw, zal mijn gestel gaandeweg weer meer pixels van de werkelijkheid kunnen verwerken. Ik verlang naar een scherper panorama.

In de trein naar het station het dichtst bij mijn geboortedorp, probeer ik vijf dingen te bedenken die genoeglijk waren aan de omgeving van mijn jeugd. De stilte, neem ik aan. Al werd die met saaiheid ingedikte geluidloosheid vaak onderbroken door voorbijdaverende vrachtwagens op weg naar de Franse grens. De zestientonnens vol klotsende brandstof denderden door de bebouwde kom alsof het een spookstad was.

Overdag trilden om het halfuur de ramen in hun spinnigen. De porseleinen beeldjes op de vensterbanken moesten elke week weer wat naar achteren geschoven worden. Hoewel je door de lintbebouwing de trucks al van verre kon zien aankomen, overleed er maandelijks wel een kat of een hond en ieder jaar een weggedrukte fietser. Het leek wel of de chauffeurs niet anders konden dan gas geven om het dorp zo snel mogelijk achter zich te laten.

Een centrum is er niet. Het kerkplein met gedenknaald voor de wereldoorlogen doet eerder denken aan een pechstrook dan aan het middelpunt van het gehucht. De huizen staan langs de hoofdstraat als moreneheuvels van opgeworpen baksteengruis.

Andere pluspunten dan die intervallen van roerloosheid kan ik niet bedenken. Rust, overzichtelijkheid, eenvoud, maar dat waren gewoon andere verschijningsvormen van stilte. Ik blijf rondtasten in de kruipruimtes die tussen helverlichte herinneringen (familiefeesten, pestkoppen) liggen, maar wanneer de trein stopt bij het station met de twee perons heb ik alleen maar wat decorstukken tevoorschijn weten

te halen: geverniste gangen die roken naar schuimende boter en stukgestoofde groente, heldere maar trieste riedels van gegijzelde kanaries, onze keuken na de overstroming, warme woensdagmiddagen waarin de tijd aanvoelde en stonk als een uitlopende camembert, vlak over de grens met korting gekocht, de rit toch niet waard als je er even over nadenkt.

4

Kus-me-kloten-de-godverse-godverdegodver-kalveren-van-christus-moeder-gods-jezus-maria-vortzak-met-uw-kizzige-hoerenlopende-bastaard-tumorkop-van-dode-makakken-afgetrokken-(adem)-klunt'n-met-door-een-ezel-bescheten-kloot-die-er-godverdomme-van-af-gestampt-had-moeten-zijn-door-uw-pa-die-in-ieder-geval-beter-in-het-wtc-pardon-het-wc-had-geschoten-dan-in-het-wagengat-van-uw-moeder-waarvan-dat-hij-verzekers-een-handdoek-over-haar-hoofd-heeft-moeten-leggen-om-nog-een-beetje-een-draai-te-kunnen-geven-aan-zijn-kwispel-tis-beter-da-(piepende adem)-ge-kakt-tegen-de-wind-in-dan-da-ge-hier-ooit-met-uw-zwijnenpoten-mijn-café-binnenkomt-met-uw-kop-om-stront-op-te-sorteren-die-nog-niet-waard-is-om-met-klei-vermengd-te-worden-om-over-het-graf-van-uw-(exit)

5

Haaks op de hoofdstraat, een kleine huizenrij van het kerkplein af, stroomt de Aander. De rivier en een afsplitsing ervan, de Dode Aander, doorprikken het dorp als een glanzende

vleesvork. In het dalletje tussen de twee tanden woonde de man die zoveel vloekte dat hij eraan gestorven is. Hij was staalarbeider en ongelukkig. Toen de fabriek naar 'kweetnie, Azië ergens' verplaatst werd, was hij alleen nog maar ongelukkig. Een gemoedstoestand waarin hij geen verandering wist te brengen door zijn poging makkelijk geld te verdienen met het heen en weer varen tussen Dover en Oostende; in zijn sporttassen het wettelijk maximum aan sigaretten en sterkedrank.

Toen de regels werden aangescherpt, bleef hij twee weken in kustpension Foch bivakkeren om zijn laatste voorraad zelf op te maken. Het bloedrode craquelé dat op zijn neus was opgebloeid, spreidde zich in die periode uit over zijn hele gezicht om nooit meer weg te trekken. De tijdelijke overvloed gecombineerd met zijn vele gevloek gaven hem het air van een moderne vrijbouter.

Dat trok de aandacht van een zachte vrouw die een onfeilbaar vermogen had om op verliezers verliefd te worden. De zachte vrouw was overigens zelf van mening dat er geen mislukte mensen maar alleen mislukte liefdes bestonden. Daar valt zeker iets voor te zeggen, maar laat ons eerlijk zijn, vanaf een afstandje is er van dat verschil toch maar weinig te merken.

Met haar spaargeld begon de ex-staalarbeider een café dat Atlantis heette. Omdat het in het vaak overstroomde dalletje tussen de twee armen van de rivier stond, was de naam profetisch dan wel provocatief te noemen. Toen ik (vijftien, de leeftijd waarop voorlijkheid verandert in pedanterie) vroeg naar het waarom van de naam, zei hij dat hij iets met een A had gewild omdat het dan eerder in het telefoonboek kwam.

'Ah, en wordt ge vaak gebeld?'

'Snotaap.'

'Hebt ge de dialogen van Plato gelezen?'

‘Staat er al haar op bij jou?’

‘Het is vergaan in de golven, hè. Zijt ge niet bang voor een gevalletje *nomen est omen*?’

‘Nomen in uw gat subiet.’

De klanten bleven weg of dronken op de pof, het rode spinnenweb op zijn gezicht vertakte zich steeds meer. Toen bleek dat hij sigaretten zonder takszegels verkocht, kreeg hij zo’n zware boete dat Atlantis failliet ging voor het ook maar een eerlijke kans had gehad de droom van zijn stichter waar te maken. Een bescheiden visioen weliswaar, maar iedereen heeft recht op zijn vorm van roes en rust.

Toen de deurwaarders na een eerste keer weggejaagd te zijn, terugkwamen met versterking, overschreed hij zijn maximaal vloekendebiet met een gebarsten hartader tot gevolg. Gelukkig was er allang geen pastoor meer in het dorp die voordeel kon doen met deze parabel.

6

‘Een deel van mijzelf waakt in de wanhoop; en *tegelijktijd* is een ander deel druk doende mijn onbeduidendste zaken te regelen. Ik ervaar dat als een *ziekte*.’ Dat schreef de Franse theoreticus Roland Barthes (1915–1980) in het rouwdagboek dat hij gedurende twee jaar bijhield nadat zijn moeder, Henriette Binger, gestorven was. Alleen volgens deze definitie beschouw ik mezelf als ziek.

Later noteert hij: ‘Het verdriet, als een steen.../(om mijn nek,/diep in mij).’ Het verdriet met een steen vergelijken, daar win je geen originaliteitsprijzen mee. Een steen om je nek

is bovendien een krakkemikkig beeld. Maar zo voelt het wel.

Later, nog preciezer: ‘*Wanhoop*: het woord is te teatraal, het behoort tot het taalgebruik.// Een steen.’

Alles beter dan de stempel ‘depressie’ die mijn therapeut zo graag in het inktkussen van zijn eigen zelfgenoegzame gelijk wil drukken. Onlangs las ik dat een depressie vergelijkbaar is met een koorts – dat zou het evolutionaire nut ervan bewijzen. Zoals je lichaam een afweerreactie opgooit tegen ziektekiemen, zo dompelt je geest je onder in verdriet en geeft je de isolatie die nodig is om de zaken te overdenken.

Vermoedelijk las ik dat in het soort tijdschrift dat ook de fucking jolige idée reçue de wereld in heeft gebracht dat verliefdheid een neurochemisch verschijnsel is dat drie jaar duurt. De graagte ook waarmee dat herhaald wordt door vrouwenbladen, uitgerangeerde columnisten en andere witgekalkte graven. Hoe lang blijft die slecht onderzochte, slordig opgetekende en vluchtig gelezen onzin niet plakken aan iemands hersenwanden? Hoeveel gedachten schampen zich er niet aan?

Enfin, die ziekte dus, dat syndroom van Barthes. Het was me opgevallen dat die tijdelijk verdrongen kon worden. De reis naar het dorp, de voorbereidingen daarvoor, het idee om daar in een paar maanden een boek* eruit te knallen waarvan het voorschot al was opgemaakt – het leidde me af zoals een autorit je tijdelijk bevrijden kan van je gedachten. Zodra de omstandigheden me tot stilstand dwingen, zoals hier op het stationsplein, is er een deel van mij dat niets anders wil dan mezelf gewonnen geven.

* ‘Gewoon, een leuke roman over opgroeien, vettig Vlaams, snufje nostalgie, mespuntje “Ach ja, het leven”, afwerken met melancholie, kaftje eromheen, klaar. Dat kun jij toch, jij kunt dat. Breng het desnoods onder een andere naam uit.’

Om die schemerige opwelling te verdringen stop ik het half gelezen boek van Barthes terug in mijn reistas. Als ik door mijn bagage ga – kleren, laptop, een aantal boeken dat al te lang op mijn leesstapel ligt – besef ik hoe doelmatig ik ingepakt heb. Geen lichte lectuur, geen andere kledij dan functionele. Zelfs geen condooms meegenomen.

7

Een paar jaar na de scheiding was pa naar deze stationsstad verhuisd. Ik was vijftien en mocht zelf beslissen wanneer ik bij welke ouder inwoonde. Omdat ik hier (zes scholen, geen boekwinkel) naar de middelbare school ging, bleef ik meestal bij pa logeren.*

Soms, als een nieuw lief of een dronken telefoonruzie het contact tussen mijn ouders weer onmogelijk maakte, nam ik de bus naar het dorp om pa's zwaarmoedigheid of zijn voor zich uit geprevelde klaagzangen te ontvluchten. Toen ik ging studeren en ma niet veel later kajaks besloot te verhuren aan de Ourthe, kwam ik er alleen nog om mijn nu overleden grootouders te bezoeken.

Nog steeds wordt er maar drie keer per dag heen en weer gereden tussen het dorp en de stad. Flinke vertragingen waren niet ongebruikelijk, dus pas anderhalf uur na de aangekondigde vertrektijd vraag ik aan een voorbijganger of de bussen misschien staken.

* Ik lette erop altijd het woord 'logeren' te gebruiken, zelfs al stonden al mijn spullen bij pa thuis. Maar ik wilde geen van beiden schofferen. Of de indruk geven dat ik me bij een van hen meer thuis voelde dan bij de ander.

‘Het is ze daar in de bol geslagen,’ zegt hij. Zijn toon is lacherig, maar dat is hier gebruikelijk bij niet-alledaagse gebeurtenissen waarbij niemand doodgaat.

‘Wat is er gebeurd?’

‘Ze hebben zich afgesplitst van de rest van West-Vlaanderen. Allez, dat zeggen ze zelf.’

‘Waarom?’

‘Geen idee. Dat wilden ze blijkbaar.’

‘Is er iets veranderd?’

‘Wel, er rijden dus geen bussen meer naartoe.’

Als hij wegwandelt, stuiven er stofwolkjes om zijn voeten. Ik begin te lopen richting de dorpsweg. De riem van mijn tas snijdt in mijn schouder, doet me voorovergebogen lopen. Ik moet al een paar kilometer gevorderd zijn als het geluid van een naderende auto me doet omdraaien. Liften, wat voor man doet dat nog na zijn dertigste?

Dat is blijkbaar ook de gedachte van de Citroën-bestuurder die een wegwerpgebaar maakt als hij mijn glimlachende kop ziet. Een halfuur later steekt een grijnzende vrouw haar naar beneden gedraaide duim uit het raam als ze me met hoge snelheid voorbijrijdt. Bij een metallic BMW die tien jaar geleden in de mode was, heb ik meer geluk.

8

Mensen die lifters meenemen, praten graag.

‘Luister, we zijn het erover eens: het is een rare geschiedenis. Anders zou die nooit begonnen zijn met het weggappen van een slaapkamermuur. Toch kan een mens niet anders dan concluderen dat de bevrijding van Jozua Goeminne – hij

moet over de driehonderd kilo wegen nu – leidde tot de afsplitsing van ons dorp.

U bent oorspronkelijk van hier? Hoe heet u? Fauchery? Familie van de veevoeders? Nee? Ach, verhuisd. Maar die naam zegt mij zeker iets. Ik ben Werner, aangenaam. Niet hier geboren nee, moeder de vrouw wel. Ze heeft last van cataract nu. Zelf zat ik in de verzekeringsbranche.’

Hij schudt me de hand. Zijn palm is klam van de versnellingspook. In zijn mondhoek zit een takje zoethout geklemd. Na een opeenvolging van slisklanken slurpt hij luid het brakke water vanonder zijn tong en slikt.

‘Waarom hij bevrijd moest worden uit zijn slaapkamer? Kijk, Goeminne is, hoe zal ik dat zeggen... Hij is eigenlijk landmeter, een slimme tiep, altijd al een beetje aan de zware kant maar het echte... uit-dij-en is begonnen toen zijn vrouw ervandoor is gegaan. Zolang hij aan het werk was, kon hij het verdriet nog meester. Maar wanneer hij thuiskwam – dat hoorden we van zijn kuisvrouw, hé – kon hij er niet tegen om aan een tafel te zitten die maar voor één persoon was gedekt. Sindsdien at hij altijd voor twee. Twee dijkendelvers. Tussen de tranen door in het begin, later uit gewoonte.

Een half jaar na zijn scheiding zette hij drie borden op tafel om het nooit gekregen kindje te gedenken. Miskraam? Wensdroom? Vraatzucht? Wie het weet, mag het zeggen, meneer, meneer... Pardon, ik ben uw naam alweer kwijt. Mag ik Raf zeggen? Nog een jaar later paste Goeminne niet meer in zijn auto en moest hij stoppen met zijn landmeterpraktijk.

Nu hoor ik u denken: wat heeft dat te maken met de afsplitsing? Welnu, Goeminne was dan niet meer bezig met het opmeten van kavels, hij bleef wel nadenken over grond. Grond die hij jarenlang in vakjes had ingedeeld in dienst van zij die

het wilden opkopen. Wat trok de kopers aan tot exact dat perceel? Wat zat er in die bodem dat een bepaald soort mens zich er thuis, gelukkig, *eigen* voelde? En hoeveel grond heeft een persoon nodig om zich zowel individu als verbonden met zijn gemeenschap te voelen? Soit, van die dingen waar niet veel van ons bij stilstaan. Allez, *bewust* bij stilstaan.

Want dat gevoel, die verbondenheid of uw ongemak over het gebrek daaraan – dat zit toch in ieder mens? Dat woekert in ieder gelijk een ziekte, nee wacht, het broedt als een, nee, het is meer als een vuur. Bij de een smeult het, bij de ander raast dat. En soms moet iemand het aanblazen. Iemand zoals Goeminne.

Omdat hij weer wat aanloop wilde – een mens kan maar zo lang alleen zijn – organiseerde hij elke woensdagavond een debat bij hem thuis. Enfin, hij noemde dat “debat” maar veel discussie was er niet, hoor. Ook niet nodig.

Die eerste bijeenkomsten waren in zijn woonkamer, maar toen de discussies monologen werden, was de sofa al te krap voor Goeminne. Vanaf toen was het in de slaapkamer te doen. Wij, geïnteresseerde zielen, zaten op eikenhouten stoelen om het huwelijksbed dat doorboog tot op zijn zo geliefde grond. Het was mooi om te zien, we hebben er nog foto’s van gemaakt. Deed me denken aan een van die oude bijbelprenten die vroeger bij ons aan de klasmuur hingen, *Jezus te midden van de leraren*. Zo’n lichtgevend mannetje van twaalf te midden van verduisterde, verbaasde figuren.’ Het zoethouttakje houdt hij nu in zijn vuist geklemd, gebruikt het om in zwiepende gebaren het onzichtbare tableau vivant aan te wijzen.

‘Bon, Joz kunt ge moeilijk nog een mannetje noemen, maar die vleesmassa is zo overweldigend wit dat het lijkt alsof er

vanbinnen ook een schijnsel woedt. Hola, ik word poëtisch, maar goed, dat komt een beetje door Goeminne. Die heeft ook de waardering voor taal teruggebracht onder ons. De Vlaming is nu eenmaal... De Vlaming heeft nu eenmaal altijd... Ah, we zijn er, zie.'

9

Naast het bord met de gemeentenaam staan wat ronde strobalen, zo opgesteld dat de tweevaksbaan meer dan gehalveerd is. Een met ruwe streken geschilderd verkeersbord verleent voorrang aan het verkeer dat het dorp ingaat. Daar passen de vrachtwagens toch niet langs?

'Goed gezien,' zegt Werner, 'die komen al een paar weken ons dorp niet meer in. Een van de vele voordelen van onze status aparte! Jezusmaria, wat een rust, wat een veiligheid. Waar mag ik u afzetten, meneer? Raf, pardon. Ah, en nu heb ik u nog steeds niet verteld over die historie met de slaapkamer. Drinken we een glas?'

10

Het enige café dat is overgebleven van de honderd die het dorp rond 1900 telde, heet De Gouden Ark. Eigenlijk was het de foyer bij een theaterzaal waar voor de Tweede Wereldoorlog films werden gedraaid. Toen ik hier opgroeide, werd de zaal nog maar één maand per jaar verwarmd voor de repetities en optredens van het schooltoneel. Ik trad er op als ooievaar, ruimtewezen, boswachter, toerist in New York (*Start spreading*

the news, I'm leaving today) en schatzoeker. Als een van de weinigen kreeg ik sprekende rollen, omdat ik niet al te plat klonk.

Als ooievaar had ik zelfs de hoofdrol, de anderen waren kikkers – ik was nogal lang voor mijn leeftijd. We dansten op de wijs van ‘We all stand together’ van Paul McCartney. Aan het einde hielden alle dansers een bordje met een letter omhoog. Samen vormden we de Belgische wapenspreuk ‘Eendracht maakt macht’. Niet alle ouders bleven wat drinken na de voorstelling. Deden ze dat wel, zoals de mijne, dan kon je in het donker gaan spelen op de nauwe aarden wal tussen de cafémuur en de Aander. Al bestonden de spelletjes er vooral uit wie het dichtst bij de rand durfde te komen.

In de deuropening van het café hangt een plastic vliegendordijn zodat de drinkers zich niet bekeken voelen door voorbijgangers. Binnen ruikt het er nog steeds naar linoleum dat lang door de zon is beschenen. Zoals te verwachten val ik op. De kroegbazin, een magere, oude vrouw die ik me niet herinner, kijkt me even peilend aan, maar glimlacht dan. Werner bestelt twee pinten en dirigeert me naar een tafeltje waar al wat mensen aan zitten. Alle klanten zijn minstens in de vijftig. Stille en sociale controle kunnen de jongere generaties maar zo lang boeien blijkbaar.

De grammatica van lachjes, knikjes, verdoken woorden en verdraaide gezichten lijkt nog niet veranderd. Ik ben me bewust van mijn te getrimde baard, te kleurrijke sportschoenen.

‘Elk zijn gedag. Dit is Raf, hij komt hier...’ begint Werner. ‘Ja, wat komt gij hier feitelijk doen?’

‘Wel, ik ben journalist en schrijver en...’

‘Ah, gij komt natuurlijk een artikel schrijven over onze afsplitsing,’ zegt een man met diepe groeven van zijn neus tot aan zijn mondhoeken. Was hij geen bloemkweker vroeger?

‘Daarom zat gij mij zo uit te horen in de auto,’ zegt Werner en slaat me op de schouder. ‘Godverdomme, gij zijt een rappe. Goed, dan zal ik u het hele verhaal doen.’

Voor ik hem kan tegenspreken, is hij al begonnen met vertellen; zijn zoethout zwiepend als een dirigeerstokje. Ach, waarom ook niet. Misschien zat er inderdaad wel een artikel in. En anders zou het me een excuus geven om met dorpelingen te praten zonder het over mijn boek* te moeten hebben.

11

‘Op de dag dat Goeminne uit zijn slaapkamer bevrijd werd, waren de bijeenkomsten bij hem thuis al sinds Pasen afgelast. De nabijheid van dat enorme lijf veroorzaakte zoveel warmte; ’t was niet meer te doen in zijn aanwezigheid.

Bovendien maakte het hogedrukgebied Goeminne kortademig. En een mens heeft, laten we eerlijk zijn, veel puf nodig om zijn gedachten te delen over het belang van eigenheid, het meer-mens-door-natie-mechanisme en het fundamenteel afwijkende karakter van de Vlaamse en, specifiek, de West-Vlaamse, preciezer nog, de Zuid-West-Vlaamse man én vrouw op de drempel van deze eeuw en – ik moet opletten dat ik het juist zeg – de projectie van hun geplogenheden in de toekomst. Voilà.

Ge hebt er die zeggen dat het juist door die zweterige, preekloze weken is gekomen dat de ideeën van Goeminne zijn gaan gisten in onze koppen. Nee, volgelingen zou ik ons niet noe-

* ‘Beetje seks erin. Iets met godsdienst, misschien? Nee? Geen strenggelovige jeugd gehad? Jammer, dat verkoopt goed bij vrouwen van boven de veertig. En dat zijn de mensen die boeken lezen.’

men. Heeft een zwerm spreeuwen een leider? Nee, iedere vogel beweegt wat naar links of naar rechts en iedereen volgt vanzelf mee. Misschien dat Jozua wat op ons vooruitvliegt, dat zou kunnen. Feit was wel dat hij nog veel meer is gaan eten toen hij geen aanloop meer had. Hoe zoudt ge zelf zijn?

Toen de brouwer en slager – daar zie, daar zitten ze, zie, goedenavond, komt erbij, meneer hier schrijft een artikel over ons – dus, toen deze mensen hier de bestellingen bij Goeminne in de slaapkamer kwamen afleveren en zagen dat hij zo dik geworden was dat hij niet meer door het deurgat paste, besloten ze in te grijpen. De dokter is met Goeminne gaan klappen, de aannemer en zijn broer kwamen helpen en de boer kuiste zijn platte kar.

Ge verstaat, in een dorp als het onze valt zo'n parade al snel op en dus stond er zo'n honderd man te juichen toen onder het gekletter van de boren de muur wegviel. Iedereen had droge ogen en moest hoesten van het cementgruis. De muur boog eerst alsof hij smolt en verbrokkelde toen op het gras.

Het stof dwarrelde neer en toonde ons het sneeuw witte lichaam van Goeminne. Ik moet eerlijk zijn, ik verschoot er een beetje van. We zijn er nu aan gewend maar ja... Zijn lijf, ja hoe zegt ge dat, lijkt op een draaikolk van donsdekens. Het vlees van zijn armen is over zijn handen gegroeid. Door de stand van zijn gezicht kunt ge ongeveer raden wat zijn rug is en wat zijn buik. Zijn hoofd is overigens verbazingwekkend slank.

Maar zijn glimlach, jongen, zijn glimlach straalde zo toen hij het applaus hoorde. We zetten zijn bed eerst op bierbakken en toen – ja, het klinkt makkelijk nu ik het zo vertel maar euh, dat was het niet bepaald, niet bepaald – toen tilden we hem op de kar. En dat gevoel hé, van iets samen te kunnen doen, iets samen voor een ander, dat kan toch deugd doen.

Ik overdrijf niet als ik zeg dat we uit die krachtinspanning net kracht putten. Ja, goed geraden, dat zijn de woorden van Goeminne. Ge hebt mij door.

We reden hem naar de feestzaal van het volkshuis – hij had liever Brabantse trekpaarden gehad dan een tractor, zei hij, maar dat was om te lachen natuurlijk – omdat dat de enige ruimte was met dubbele deuren in het dorp. Ja, op de kerk na.

We installeerden hem op het podium dat eigenlijk alleen nog maar door Sint-Maarten gebruikt wordt. Voor steeds minder kinders maar goed, dat terzijde. Goeminne zit daar nu nog steeds. Of ligt. Dat is een beetje moeilijk uit te maken in zijn toestand. Let op, hij is al voorzichtigjes begonnen met vermageren. Misschien dat hij over een paar maanden weer zelf zal kunnen lopen. Af en toe rollen we hem eens naar buiten zodat hij wat zon kan opdoen.

Nu, Goeminne had wekenlang zijn parlee moeten missen en begon daar op dat podium meteen met zijn gebruikelijke mix van kluchtjes, weetjes en serieuze analyse. Steeds meer volk stroomde toe, het werd warm in de zaal. Hij gaf een paar tournees, “Ik voel mij toch een beetje Sint-Maarten”, wij lachen en toen kwam de muziek, een aria, een volksliedje, iets tussen de twee in, Goeminne, onze Jozua ging staan, allez, hij probeerde iets in die richting, er kwam in ieder geval beweging in en hij begon te spreken. Zoals alleen hij dat kan. Een paar uur later had een boer met behulp van strobalen de twee hoofdtoegangen van het dorp afgezet en de afsplitsing van ons dorp was een feit. Enfin, dus, de geschiedenis kon beginnen.

Het was de goede tijd ervoor. En voor mij is het nu ook een goede tijd. Goedenavond, gezelschap. Raf, weet ge al waar ge gaat slapen vanavond?’